

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:			
Helyben:		Vidékre küldve:	
Egy évre . . .	10 kor. — fill.	Egy évre . . .	16 kor. — fill.
Fél évre . . .	5 . . .	Fél évre . . .	8 . . .
Negyed évre . . .	2 . . .	Negyed évre . . .	4 . . .
Egy óra . . .	1 . . .	Egy óra . . .	1 . . .
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOPPMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többet megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Levelek a Szemere Miklós beszédjeiről.

II.

Szemere Miklósnak érdemes eszméi voltak az ifjúsági nevelés kérdésénél is. Elve az, hogy mivel kevés a magyar, tehát a minőségben kell pótolni a számot. Az angol nevelést állította mintaképül, melyben a tanulás maga is egy sport.

Nem kimerítő, egyoldalulag sorvasztó, hanem a szellemi erővel arányosan fejleszti a testi erőt, igazán az élet küzdéseire készíti elő az embert. Sürgeti azért a harmadik egyetem valahol a Kárpátok aljában vagy a Balaton partján, ahol egészségesebb, tisztább a levegő és romlatlanabbak az erkölcsök, mint Budapesten. — Mert Budapestnek az erkölcsi hatása sorvasztó az ifjúságra. „A főváros burkolatköve hidegtalaj a lelkis fiatalságnak, illúzióikat rajta feledik. Csak azt tanulják meg korán, hogy az arany fajsúlyánál fogva a mindennapi életben is lenyomja a mérleget . . .” Gerinczök ellágyul. Fővonások pedig az a kalmazkodó sima önzés a szívben és a „haza mindenekelőtt” az ajkon. Az élet is drága. Nemcsuda tehát, ha a budapesti egyetem falai közül lélekben meghasonlott elemek kerülnek ki, de a lélekkel együtt a test is visszafejlődik; mert a világváros élvezethajhászó,

tozbódó erkölcssei, légköre éppen nem egészséges és alkalmas talaj a hamvas virág termesztésre. A piszok, a korom tapad itt a mézes himpor helyett a virágokra.

Sürgeti tehát a vidékre a harmadik egyetemet. Ez nem pártkérdés, nemzeti létkérdés. Hangsúlyozza a jó internátusok szükségességét már a középiskoláktól fogva. Hangsúlyozza, hogy a felekezeteknek is legnemesebb hivatások volna a jó nevelés. Különösen a protestánsokhoz szólott. Rámutatott a protestáns nevelés egyik végzetes nagy fogyatékosságára, hogy például protestáns leányok nagyrészt zárdákban neveltetnek. És noha türelmes a katolikus egyházzal szemben, de a protestáns nevelés ezen végzetes hiánya fölött nem hunyhat szemet; mert „a típus vesz ki különben”. A protestáns nevelés ezen végzetes fogyatékosságának, a nevelő intézetek hiányának, tudja be, hogy Lorántffy Zsuzsannát nem produkál korunk”, pedig „a nő alapja a családnak és a jó honleány fundamentuma a nemzetnek.

Jó honleányokat és lelkes polgár ifjakat kell nevelni, mondja Szemere, mi is helyeseljük e protestáns főur tisztult, nemzetileg is kifogástalan nézeteit, de hát ezzel a helyesléssel mind a kormány, mind a felekezetek, mind a társadalom részéről leginkább be is

van fizetve minden áldozat az új egyetem létesítésére. Mert az osztrák kasszárnyák, osztrák hadihajók, osztrák katonai vasutak, a magunk léha cizomái emésztik fel erőnket, százmillióinkat, tehát bizalommal nem gondolhat Szemere Miklós sem egy diák város alapítására, hisz Miklós ur is azon padsorokban ül, a honnét minden beterjesztett költségvetést egyhangulag szoktak elfogadni.

Az ujságíró-iskola létesítését is szóvá tette Miklós ur. Átérzi a sajtó nagyszámosságát. Tisztában van annak nemzeti hivatásával. Teljesen igazat mond, hogy az állam és a nemzet érdeke feltétlenül azt parancsolja, hogy a nyilvánosság szócsövei, a sajtó férfiai a legtanultabb, legfenköltebb lelkű és legnemesebb jellemű honfitársak legyenek. Igaza van abban is, hogy a sajtó munkásai a legtöbbször csakugy belepottyannak ebbe a hivatásba, melynek a hatalmával elevenek-holtak fölött ítélnék. Szóval hogy a jelen viszonyok között sok a baj a sajtó világában — Köpeczen; mind e bajokon Szemere Miklós ur egy úgynevezett hiriapíró főiskola berendezésével vélne segíteni, amit is ajánlott a Wlassics miniszter figyelmébe.

Szerintünk ez az ujságíróiskola a czopfot növelné csak. Mert hisz a lelkes, a tehetséges, igazán hivatásának

Apró-cseprők.

(A japán tanár, az angol gazdák debreczeni udvarlásáról tekintettel az ipartestületben mostan folyó adószabászatra.)

Japáni tanár és angol gazdák látogatták Országunkat. Valjon nem tanulmányozzak annak a módját, hogy annyi adó mellett mikép tud fentállani egy satelita ország, mely Bécs körül kering? Ha azért jöttek, érdemes volt e hosszú utat megtenni, most midőn a fővárosában Körber Szel-körben mozog.

Az ángliusz gazdák nem csak a szántás vetésben, de az adókvetésben is bőven tanulmányozhatnak oly népen, mely már csak az Istenbe vetheti bizodalját, midőn „ősi erénye” a pénz is az ország szélére került.

A phisiokraták elve szerint: a termő föld minden vagyonunk forrása. Kész koronát nem ehetünk, de a korona megész minket; csákovály, szuronynyal nem születünk, ezek fenyegetik létünket. Az el- és tulbir-

toklás, az örökös határ-szabás az emberiségre nagy csapás.

Suum cuique ne! mondja Cicero, a nagy állam bölcsész. Nem adót, de földet kellene újra ki vetni és a sok lopásnak egyszer véget vetni. Olyan nincsen, hogy egy családnak egy ország földre volna szüksége. A szűk határai alól az emberiséget fel kellene szabadítani, kinek kinek a kenyér földjét juttatni. Minél több a birtokosa, annál nagyobb a föld áldása és az emberek boldogsága!

Igen! a földmivelés adja a fő jövedelmet, minden egyéb mesterség a puhító kényelmet. Még csak ugy harmincz év előtt is kisebb városainkban divott, hogy a mesterember délutánoként a szőlőjét mívelte és a délelőttet a mesterségének szentelte.

Most nem ugy van. A beláthatlan commasa szált földbirtoknak egy gyermektelen uzsorás az ura; míg a mesteremberek tanyáit megváltotta a nagy adó. De ez még nem elég: az elszegényedett nemes csizmadia a földes urral nem csak egyaránt viseli az állam terhét, de ezenfelül a földes ur szolgálatában elbetegesedett cseléd ápolási

költségeihez is járul, ha mindjárt jó magának cselédje soha sem volt; részes a tőle messze eső utak javításában, jölehet, hogy sem lova, sem kocsija nem volt, sőt maga is egy volt színben lakik, de a város rendezés költségeihez is pótol, holott még most is — mint, a nagy apja saját lámpája mellett kerüli éjjel a sarat. És a szappan levett ma is saját maga sepregeti a ház előtt, mert csatornája és gáza nincsen a legtöbb utcának. Persze erre nem vezették a jó japáni tanárt.

Edes jó Shiratori itt a sikátorokban ilyen siralmas a mi debreczeni állapotunk, hol megállásunk nincsen a sok fizetésben. Hát a selyemtenyészést nem is kérde? A biz'a, de csak maradjunk az adó kamarn mellett, engem az érdekel, mert Japánnak is egy selyembogár szálon függ az állami élete. Hiszen tudjuk a történelemből, hogy a nagy adó, minden felfordulásnak az előjátéka.

Hát akkor térjünk egyenesen az ipartestület helyiségébe, hol most vetik magok

elő ujságírónak az élete ugys folytonos tanulás; az fejlesztí önbuzgalmából magát. Azt tanfolyamokon nem lehet megtanítani a toll forgatására. Arra rátermettnek, rászület tnek kell lenni a férfinak, aki tényleg ilyen eszményi tisztasággal, a nemzeti és erkölcsi irányelvek szemelött tartásával halad a pálya rögös ösvényein; de vajjon mit gondol Szemere Miklós ur ilyen „i n t a c t j e l l e m e k” boldogulnak-e; az őket megillető elismerésben részesülnek-e? . . . Nem! Nem! A közönségnek, az intelligens közönséget sem veszem ki, legnagyobb részben mindegy bárki, bárhogy írja az ujságot.

Nem az eszmények ápolását, hirdetését keresi az ujságban, hanem a napi élet legmeztelebb piszkait, legizgatóbb, legdurvább idegroncsoló eseményeknek a borsozott, paprikázott nyílt tárgyalását. Ha ez a mindennapi kaviárja megvan, neki ekkor mindegy bárkik és bármily erkölestelen, hazafiatlan, alacsony üzér célzattal idegen lelkűséggel, ripókséggel szerkesszék is az ujságot. Ekkor jó, ekkor érdekes, ekkor kapós az ujság. Tehát az olvasó közönség ítélő, érzőképeségét kellene elsősorban fejleszteni és pedig már az iskolákban. Mert ma már nem elég, hogy az az irodalmi tanár egyes írókat megösmertet, de az ujságírodalom igazi hivatását és jelenlegi veszélyes elfajulásait is fel kellene tárni az ifjak előtt, hogy az életbe kikerülve a maszlagost megvetnék, a nemes gyü-

között az adókeozkát a krisztus palástjara, mely takarna az eladósodott világ bűneit.

Itt ollo nélkül nyakra-főre szabjak az adót és a maradékokat a más nyakába varjak; a bevasalás a végrehajto dolga. A reformadó ruhak itt készülnek az iparosok részere mérték szerint, hogy - ne feszüljön az a testen, sem a lelken; sőt javítások is elfogadtatnak. Kiki megkönnyebbülve tavozik az ex kivető mühelyből, hol a kivetésig szivesen lattatik. Hát szép is az önvallo-más, a gyónás, mint mikor a gála ruha után, ismét a kek blüz alatt dobog a szívünk!

Hát akad még tisztességes polgár, ki a tisztességtelenül kivett adón felül pótol, ha mindjárt tavaly adóelengedésért folyamodott is. Lehet, hogy megbánta tettét, és az engedményt vissza bocsátja az államnak. Gott über die Welt, erhalte euch!

Aztán mondja a szemünkbe Körber, az országkérő, hogy ki kosaraztuk és illoyalisok vagyunk! De bolond is az a német, hogy bos-zant a Gott erhalte-val és nem játsza a Hymnust; lehet hogy nsm csak a kivett és u aktól levett nadrágokat, de az utolsó ingét is odadná a magyar a kis muzsikáért!

Csak lasson a testtel válogatott legények! Akadhat még olyan illoyalis, ki ugyan nem kéri vissza a mit ma ráigért, de holnap csak a régi adó elengedésért folyamodik. Hogy is mondja most az 50 angol ha közénk jön? He robs Peter, for pay to Paul.

Gondy Károly.

mölcsöt pedig istápolnák . . . De hát odáig sülyedtünk, ma, midőn a lapok nagyobb része pártérdeket vagy üzletérdeket, vagy mindkettőt együtvéve szolgál, bajos itt az eszményeket önzetlenül szolgálni és a Szemere Miklós által elképzelt hirlapíró főiskolától sem remélhetnők az elidegenelőküsdött, bérenczi sorba sülyedt sajtó nemesülését, a KeményZsigáék által feltartott nemzeti irányba való terelését, mert a közönség maga is vak, kiskoru. A mig a közönség szeme fel nem nyílik, lelkéről le nem hull a lepel, addig nyomtatott betűben bármely mérget belehet adni neki. Lelkesül, hevül az bármely ocsmány hazugságért, helyes igaznak fogadja még a nemzetét, magyar fajtáját gyalázkodó cikkeket is, csak azok a kedves „lajbzsurnál” ban legyenek megírva. Ha majd a hirlapolvasó közönség izlése, értelme, ítélő képesége, önérzete fejlődik és vétezzett — sajnos, erre azonban nem igen van kilátás, mert az idegenlelkü ujságkiadók és író üzerek maszlagától mind több és több a megrontott, az elbódított ember, — ekkor a fejlett olvasó közönség majd inkább latra teszi a hirlapok és hirlapírók értékét, erkölcsi és nemzeti súlyát, és pártfogásán megerősödik, megtisztul az a hirlapírodalom, amelyet Szemere Miklós a hirlapírók főiskolájától várna.

Amde ha már Szemere Miklós, a dugszdag főur nemzeti hirlapírodalmunk nemesítésére és ezáltal népünk felvilágosítására, helyes irányba terelésére, az erkölcsmételvező, gyalázkodó, hazudozó, lázító kozmopolitás ujságírodalom, bérencz ujságok ellen-sulyozására cselekedni akar, ekkor maga vagy többi eszményibb, a magyar ság igaz érdekeit szíven, lelkén viselő dugszdag főur társával egyetértve, közaldozattal cselekedje azt, hogy a pártoskodástól független, de tisztaerős magyar irányban, egyedül a magyarság létérdekét és eszményeit, igazságait ápoló, hirdető, igaz magyar népujság kerülhessen a sok százezrekre, sőt milliókra felszaporodott ujságolvasók kezébe. Legyen ez az ujság a kiméletlenségig nyílt, kérlelhetetlenül ostromos minden magyartalansággal szemben, de magával a bérencz ujságírás bűneivel, közveszélyességével szemben is.

Az ilyen ujság áldásosabb volna minden ujságíró iskolánál nemzetünkre; mert azokba a hirlapíró iskolákba a mai sajtót mételvező, üzérkedésre aljasító, közveszélyes, nemzetietlen megbizhatatlan elemek, ragályt terjesztő férgek csakugy betolakodnának, mintahogy ellepték a jelenlegi büzhödt, mocsaras redakeziókat, sőt még ekkor csiszoltabb fegyverekkel törnének nemzetünk rontására, ámitására, félrevezetésére.

Mint magyar embernek, mint ma-

gyar ujságírónak röviden ez az én véleményem az ujságíró iskola felől. Nem ujságíró iskolára van nekünk szükségünk Szemere Miklós ur, hanem olyan független, az üzérkedés bilincseitől teljesen szabad igazi magyar népujságra, mert előljáróban csak vegyünk egyet, melyből a lapjainkban elfajzott „ájróperség” dudváit, ocsmányosságait, hazugságait, rontásait, rágalalmazásait ki vannak irtva, ki vannak rekesztve, mert ha egy ilyen lapunk volna; ez volna a becsületes magyar ujságíró iskolája, de az iskolája az ujságolvasó nagy közönségnek is. Én szólottam! De mit szól mindezekre ön Szemere Miklós ur, a kinek külömben elösméréssel adózom már azért is, hogy figyelmét kiterjesztette elfajult ujságírodalmunkra és annak az orvoslását, tisztítását a képviselőházban is nemzeti feladatul tűzte ki?

*

Még a füzetben foglalt utolsó beszédre is rátérek Ebben Szemere Miklós a honvédelem nagy nemzeti ügyével foglalkozott. Különös érdekes és megszívlelésre méltó eszméket vetett fel ezen nagy kérdésnél is. Dicsérte a hadierényeket. Javasolta, hogy már az iskoláskortól gyakorolják az ifjakat a katonai gyakorlatokban, de különösen a lövészetben, mintahogy azt a svájcziai cselekszik, mert „mindenre oktatják a magyar gyermeket, de arra nem oktatja senki, hogy mint védje meg a hazáját!” Hangsúlyozta a hadseregnek legnagyobb és egyik főerényét, a törhetetlen hazafiság erényét is.

Szóval nagyon takaros, nagyon érdekes, nagyon tanulságos és eredeti, magasabb színvonalon álló és hazafias érzésekben gazdag volt ezen beszédje is, hogy azonban ezt mégsem helyeselhetjük a részünkről, ennek oka az: mert Szemere Miklós elballgatta a legfőbb erényt, a mi a nemzeti hadseregnek az éltető gyökerét és talaját képezi, a mi nem más, mint hogy az ilyen hadseregnek valóban függetlennek, önállóknak, nemzetinek kell lenni. Már pedig a mi honvédségünk az osztrák vezetés alá van rendelve, az osztrák seregnek az ágyutölteléke, azért azt, mig csak az független magyar nemzeti hadsereg nem lesz, addig a Szemere Miklós ur által hangoztatott szép hadierények nem fogják talpra állítani és példaképpül állítani a szabadnemzetek hadseregei elé. Mert önálló magyar hadsereg nélkül, miként a körmetlen macska, misem tudunk soha a független Magyarország dicsőtölgyfájára felkapaszzkodni. És ezzel részemről rekeszttem is az írást.

Ifjabb Móríc Pál.

Az alkotmányos élet hajnalán.

(Emlékezés Debreczen szab. kir. város 1867 évi tisztújító közgyűléseire.)

Elbeszéli: **Zoltai Lajos.**

III.

Ez az egyhangulag hozott határozat, a mely Debreczen város politikai magatartásának is irányt szabott, így hangzik:

„A királyi városok, úgy a mint az ősi alkotmány keretében voltak illesztve, a bennök rejtett anyagi és szellemi erő dacára senkinek sem voltak képesek az alkotmány fejlesztésére; a kivétel kivételében hatalyos politikai tényezőként szerepelni; mert a felsőbb hatóságok gyámságából kifelegett viszonyok hatalmának súlyától elnyomtatva, nemcsak a szabad mozgásban gátoltak, sőt legtöbbször a nemzet törekvésével és saját érdekeikkel ellentétes áramlatba tereltetvén, azon szánandó helyzetbe jutottak, hogy a hatalástól iszonyodó hatalom kezében eszközül szolgáló tekintélyes polgári elem különben jogosult politikai befolyását az országgyűlés annyival erélyesebben volt kénytelen visszatartani, minél inkább meggyőződött annak életrevalóságáról. Az 1848. évi országgyűlés, mely állami életünk kifejlődésének oly sok lényeges akadályát elhárította, ezen fonalak helyzetnek is véget vetett, midőn a XXIII. t. c. létrehozásával, a királyi városokat önsorsuk fölött szabadon rendelkező törvényhatóságokká alakítván, a társadalom egy erőteljes elemének jelölték ki a nemzet szervezetében azon helyet, mely azt szellemi képességét és anyagi erejét tekintve méltán meg is illette; és a melyet addig is nem csupán saját, hanem valóban az egész nemzet nagy kárára volt kénytelen ön hibáján kívül nélkülözni.

Tizenkilenc válságos év viharzott el fölöttünk mióta a magyar törvényhozás a királyi városok részére igazságot szolgáltatott. anélkül, hogy ezeknek alkalmuk lehetett volna tetleg is igazolni, miszerint a gyámság nyúgeiból kiszabadított polgári elem elegendő képességgel bír magasztos hivatását felfogni, a politikai élet színvonalára fölemelkedni és az erejébe, jó szándékában helyeztetni nemzeti bizalomnak megfelelni, — mert az 1848 és 1849 évi korszak a nemzeti lét fentartása végett keletkezett küzdelemmel, — az 1861. évi néhány havi nem annyira alkotmányos korszaknak, mint az önkényes uralom szünetelésének nevezhető rövid időszak pedig az idegen uralom által előidezett zűrzavarból kibontakozásra irányzott eredménytelen kísérletekkel telván el: eddigelé még soha sem volt időnk törvényhatósági feladatunk megoldásával foglalkozni.

Most midőn a hazai alkotmányos életben újabb, s — ha sokszor meghiusult reményünk nem csal — állandóságot ígérő fordulat állott be, — midőn törvényhatóságunkat felelős nemzeti kormány felhívása folytán s oltalma alatt sikerült újból szervezhetni: átvagyunk ugyan hatva helyzetünk nehéz voltának érzetétől; jól tudjuk, hogy a zilált viszonyok tisztázása s alkotmányunk megszilárdításának nagy munkája körül nekünk is bőven kijutandó osztályrésünk és hogy a reánk váró feladat teljesítése nemcsak fokozott jó akaratunk összegét, hanem anyagi és szellemi erőnk egész teljességét is igénybe veendi; de éppen azért, a minket törvényhatósági joggal felruházott törvényhozás bizalmának megfélemlendők, el is vagyunk határozva, a reánk váró nagy feladattal egész erélyvel megküzdeni, és hogy a nagy munka teljesítése közben magunkat folytonosan és biztosan tájékozhatassuk, szükségesnek látjuk előlegesen kijelölni azon iránypontokat, melyek szem-

elől tévesztése a jó siker kockázatát nélkül meg nem engedhető.

Ehhez képest kimondja közgyűlésünk:

1., Hogy noha a haza javáért érő szív legtisztább örömeztével üdvözlé már magát ama örömteljes fordulatot is, midőn a magyar szent korona területének kormányára ismét felelős miniszterium állított: öröme csak akkor fokozódott, midőn a hazai törvényhatóságok szervezése a felelős nemzeti kormány által elrendeltetett; mert úgy vagyunk meggyőződve, hogy valamint a múltban ezer éven át, — az 1848. évi törvény szavaival élve — a törvényhatóságok voltak alkotmányunk legerősebb védbástyái; úgy jövőre is ezek ereje és szívós kitarlása leendő azon erő, melyből hazánk függetlensége, netalán még visszatérhető viharok támadásai ellenében legbiztosabban lesz megvédhető; és ezen meggyőződésből kiindulva

2., azt is kijelenti közgyűlésünk, hogy bármennyire bizik is a felelős nemzeti kormány hazafias tiszta jóindulatában s az alkotmány teljes visszaszerzésére irányzott céljában és tapintatos eljárásában, és bármily szilárdul el van is határozva a felelős magyar kormányt, ezen a helyzet nehézségeit tekintve óriásnak mondható feladata teljesítése körül nem csak semmiképen nem akadályozni, sőt a törvények korlátain belüli egész ereje megfeszítésével s a legszivesebb hazafias készséggel támogatni is: mindamelllett törvényhatósági feladatából kifolyó köteletségének tekintendi — ha netalán szükségét látna — a hazai törvények érvénye és az ősi alkotmány soha fel nem adott alapvelei érdekében a felelős nemzeti kormány irányában felterjesztési jogával élni. Annál fogva

3., ha bár lehetetlen is be nem ismerni, hogy a felelős kormányzat elvének alkalmazása, a törvényhatósági régibb gyakorlat módosításának szükségét követeli: magát a törvényhatóság hatáskörének politikai téren is jogosultságát annyival kevésbé tartjuk megszüntetettnek, mert arról is mélyen meggyőzünk győződve, hogy az alkotmányos gépezet csak akkor fog teljes sikerrel és minden irányban kielégítőleg működni, ha a központi kormány a törvényhatóságok és ezek viszont amannak eljárása felett kölcsönösen ellenőrködnek. És mivel ezen elvet a gyakorlatban kivihetőnek tartjuk, a törvény által engedélyezett minden szabados út és mód felhasználásával és a felelős nemzeti kormány közjóra irányzott intézkedéseire semlelül folytonosan oda törekszünk hatni, hogy a törvényhatóságok részére, törvény által szabatosan körvonalazandó s a közjó érdekében mulhatatlanul szükséges politikai hatáskörrel bíztosítottván: azok befolyás nélküli kormányzati gép sivar szerepére ne súlyosztassanak. Továbbá

4., az átmeneti időszakot illetőleg nem mulasztjuk ugyan el afölötti aggodalommal párosult kétségünket kifejezni, ha vajon a már elért és még elérhető eredmény nem viszonzottat-e oly tulságos engedékenységgel, mely alkotmányos függetlenségünkre a közel vagy távolabb jövőben káros behatással lehetne; azonban mint a haza alkotmányos polgáraihoz illik, az országgyűlési többség nemzeti akaratát vált elhatározása előtt meghajolni s annak ha törvény erejére emelkedik, készséggel engedelmeskedni, hazafias köteletségünknél ismerendjük; és e tárgyra vonatkozólag elégnék látjuk ezáltal annak nyilvánítására szoritkozni, hogy a létrejövőendő törvénynek hazánkra nézve minél előnyösebb végrehajtására s általában odafogunk

törekedni, hogy ha annak valamely részlete a gyakorlati életben hazánkra nézve netalán károsnak fogna mutatkozni: alkotmányos uton leendő módosítását szorgalmazandjuk; és ezt hisszük hogy ezen nyilatkozatunk sem a felelős kormány sem az országgyűlés iránt köteles tiszteletünk és bizalmunkkal nem fog összeütközönek tartani oly időben, midőn sajátos állampolgári helyzetünkben nemcsak kormányunk és országgyűlésünk törekvése, sőt maga a szent korona viselője, királyunk ö Felségének hazánk jóléte érdekében világosan és határozottan kifejezett jó akarata ellenében is, sok oldalról nyilvánult oly különböző és egymásba ütköző érdekek igyekeznek érvényre vergődni, melyeket a hazai közönségnek a törvényhatóságok útján legilletékesebben nyilvánulható közvéleményével hatályosan ellensúlyozni, a kibonyolódás jó sikere érdekében felfogásunk szerint nemcsak üdvös és kívánatos sőt mulhatatlanul szükséges is leendő. Elvégre

5., Minthogy kénytelenek vagyunk fájdalommal beismerni, miszerint a legkedvezőbb siker esetében sem fogunk legalább kezdetben anyagi előnyöknek örvendhetni s így az egyetlen valódi könnyebbség, melyet a népnek nyújthatunk, egyedül csak abban álland, ha lehetőleg tökéletes közgazdaságról, jó olcsó és gyors gazdaságszorgáltatásról gondoskodunk kimondja közgyűlésünk, hogy ez irányban ereje teljes megfeszítésével mindent elkövetni köteletségének tartja, s egyszersmind azon körülményre fogja figyelmét irányozni, hogy a korábbi kormányzat alatt városunk irányában mostoha bá és mód megszüntetvén, kereskedelmünk, iparunk és gazdaságunk úgy saját javunkra mint a közhaza érdekében virágzóbb állapotra emeltessék.

(Vége köv.)

Felelősség a 72.315 Koronás kölcsön felvétele ellen.

(A huszárkaszárnya építésének a hátulütője.)

A Debreczen városi gazdálkodási rendszernek egyik szép alapelve volt az is, hogy a valamely építési célra megszavazott összeget, mint a vig portugál, a ki csak gondatlanul dudál, elköltötték más célra. A lovasági kaszárnya építésénél is így költöttek el a megszavazott összegből 72,315 koronát egyéb célra (a 4 és fél milliós kölcsönből futotta volna ezen kaszárnya építési összeg is); midőn pedig fizetésre került volna a sor, mert utóvégre az építési vállalkozó sem hajlandó az idők végéig várni, ekkor a vig portugálok a fizetetlen résznek a törlesztésére 72,315 korona kölcsön engedélyezését kérték a közgyűléstől. A közgyűlésnek ösidőktől, még a Degenfeldi özönvízkori időkből delejzett többsége engedélyezte is ezen kölcsön felvételét, a mely ellen most több bizottsági tag a belügyminiszterhez felelőszett. Ezen, a némely vig portugálokra, csiklandós felelőszést, közérdekű voltánál fogva, teljes szövege szerint közöljük:

Nagyságos Polgármester Ur!

A városi törvényhatósági bizottsági f. évi május 9, 10 én tartott közgyűlésnek a

közös lovassági laktanya bekerülési költségéből — az arra engedélyezett — nagy költségből már nem fedezett s fizetetlen részének kifizetése céljából 72315 korona 80 fillér kölcsönnek felvételét engedélyező 102/5997—1902 számot nyert határozatát tisztelettel

Felelbezzük

s kérjük felelbezzük a m. kir. Belügyminiszter Úrhoz a vonatkozó összes iratokkal együtt felterjeszteni — és pedig felterjeszteni a városi 1901. novemberi közgyűlésnek azt a határozatát is, mely kimondja, hogy újabb kölcsönzésről szó sem lehet addig, míg a folyósítva levő nagykölcsönről meg nem történt az elszámolás — és tisztelettel kérjük a Belügyminisztérium vezetésével is megbízott Miniszter Elnök urat, hogy az elől idézett 102—5997 sz. f. é. határozatot méltóztassék megváltoztatni, a kölcsön felvételét nem engedélyezni s utasítani a városi tanácsot annak feltárasára, indokolására

a) hogyan, miért nem lehetett fedezni a nagy kölcsönből a fizetetlen összeget?
b) hogyan, mi módon és okból állott elő a laktanya építésénél túlkiadás?
c) kit terhel azért valamely felelősség?
— s mindezek feltárasa után —
d) újabb határozat alá bocsátani az ügyet.

Felelbezzük oka az, hogy

aa) a most újabb kölcsönből fedezni kívánt összegnek a nagy kölcsönből, az erre felvett kölcsönből kellett fedeztetnie — s ha talán abból nem telt — ha különösen nem telt abból a mellékes s előirányozva sem volt létesítmények költsége, erről a bizottsági közgyűlésnek jelentést kellett volna tenni; — avagy — ha azért nem telt az a nagykölcsönből, mert az a nagy kölcsön más célokra használtatott fel, — ez ismét nem történetelt másként, mint ennek a közgyűlés előtt való nyílt feltárasával annak kiemeléssel, hogy a nagy kölcsönből más célra felhasznált pénz vagy felszabadult a laktanya építésére felhasználás szüksége alól — vagy van fedezet rá, hogy a mi a nagy kölcsönből időlegesen más célokra elvonattik, az fedezetet s visszatérítést nyer más módon.

bb) Jogerősen kimondva van, hogy új kölcsönzésbe nem mehet városunk addig, míg nincs elszámolva a nagy kölcsön. — Már pedig elszámolva nincsen. Igaz, hogy ugyanazon maj. 9. 10 iki közgyűlésen — nagy szótöbbséggel látszólag el van fogadva az az elszámolás, azt azonban még jogerős elszámolásnak tekinteni nem lehet, — mert a felelbezzés tárgya miniszteri jóváhagyás alá esik, s helyben hagyni azt a hiányos elszámolást nem lehet

cc) Mert nincs is semmi bizonyosság arra, hogy az újabb adósság miből, hogyan s biztosan fog-e fedeztetni s nem ismét közsegi adóban nekünk kell megfizetnünk — polgároknak, a kik pedig a katonatartás terhet egyébként is viseljük.

Magyar Gotterhalte.

Írta: **Inczédy László.**

Gott erhalte tartsd meg Isten
Az osztrákok magának.
Vagd el hozzánk minden utját
Az atkozott fajtanak.
Meregfoggal, szívó-esáppal
Marozangolja öntestét,
Mírólunk meg, Uram, végre
Söpörd le a rut bestét.

* A Független Magyarország után közöljük a jeles magyar költőnek, Inczédy Lászlónak ezen remek, hazafias költeményét.

Gott erhalte . . . készíts nekik
Jó, suhogós korbácsot,
S ne nézd, Uram, németek-e,
Csehek avagy polyákok,
Valamennyi falánk dúvad,
Egyre töp és egyre mar,
Ide s tova négyszáz éve
Attól sorvad a magyar.

Gott erhalte . . . tartsd meg Isten
Azokra is korbácsod,
Kik a haza zsírján sütnék
Pecsenyét és kalácsot.
Gyászmagyarok, akik reánk
Undok vásárt csinálnak.
Csapj közéje, mint a villám
A sok hitvány kufarnak.

Gott erhalte . . . Tartsd meg Isten
Régi hitben a magyart,
Gyujts szívébe hősi lángot,
Ne rémitse meg a kard,
Hogyha harc kell, hat legyen harc,
Hogyha vér kell vérezzünk,
Meggfogadjuk, meg is tesszük:
Rabok többé nem leszünk!

Gott erhalte . . . Erősítsd meg
Isten a magyar királyt,
Hogy lebirjon minden szörnyet,
A ketfejtű legkivált.
Szűnjék meg a régi atok,
A mely négyszáz éve tart.
S zengjék egyszer végre együtt:
Isten áldd meg a magyart!

NAPI HIREK.

Konkoly-hintés.

Nem hisszük, hogy egész hazánkban volna még egy város, melyben a függetlenségi és 48-as elvek tántoríthatatlan hívei között példásabb egyetértés és összetartás volna, mint a mi ős Debreczenünkben. Sok megpróbáltatáson ment keresztül a mi lelkes taborunk, de szilárd elvi alapjáról elhajlítani s összetartását, egyöntetűségét megbolygatni sem kívülről jött ármány, sem belső keretében fel-felmerült seperatistikus törekvés soha egy pillanatra sem volt képes. Ez az egység adta meg a debreczeni függetlenségi és 48-as pártnak azt az ellenállhatatlan erőt, melyvel nehéz időkben is helyét mindenkor megállotta; teher alatt nőtt, mint a palma; nemes hivatását teljesíteni tudta minden vonalán a közeletnek, legközelebb pedig fenyes diadalt aratott a visszahódított piaci kerületben, a hivatalos erőszak hydra fejét pedig lesújtotta a földnek poráig.

A mint önérettel s a jól teljesített polgári kötelesség felemelő tudatával s a jövőre nevezé biztató reménnyel mutathatunk erre a szép eredményre — ép oly természetesen találjuk, hogy politikai ellenfeleinknek ez fajhat a legjobban s hogy ellenünk folyton felhuzva tartott fegyverüket a párt sikereinek legközvetlenebb erőforrásaira a párt egyetértésére, összetartására igyekeznek elsütögtetni.

E konkolyhintó törekvés megnyilatkozásának kell tartanunk a helybeli hivatalos párt közlönynek mai számában megjelent cikkelyét, melyben a városi nagykölcsön elszámolására vonatkozó közgyűlési határozat megfélelbezzéséről emlékeztet meg, pártunk egy pár vezető emberéről oly módon nyilatkozik, a mit csak legendának kell jelezniük s a mit a t. cikkirő a kis újjából szopott a nélkül, hogy az ily módon névszerint is felemlített vezető emberek nézeteit s magatartásuk tulajdonképeni okát megismerni s respektálni törekedett volna.

Nem ezélunk ezuttal a dolog érdemébe vágó polémiába bocsátkozni, — eléggé kifejtette e tekintetben álláspontunkat magában a városi közgyűlésben Bakonyi Samu képviselőnk — csupán a következők közlésére szorítokozunk:

A városi nagy kölcsön elszámolására vonatkozó felelbezzést igenis 37 bizottsági tag írta alá, a mi magában véve is elég tekintélyes szám. Aláírták pedig azok, akik a közgyűlésen jelen voltak s akiknek az aláírásra kellő alkalmuk nyílt, ezek között pártunk legtekintélyesebb emberei közül is többen. Hogy ugyanezek közül többen nem írhatták alá: annak igen természetes okai vannak.

Kiss Albert az egyházkerületi közgyűlésen, Benedek János az országgyűlésen, Freund Jenő hivatalos ügyekben Bécsben volt elfoglalva, nem is vettek részt az ide vonatkozó közgyűlési tanácskozáson, Kovács József pártelnökünk, Bakonyi Samu képviselőnk pedig, mint a kiküldött 5-ös vizsgálóbizottságnak tagjai — kik épen ez ügy megvizsgálásával voltak megbízva s jelentésük ez ügyben ismeretes — éppen ebbeli tisztségükből kifolyólag nem találhatták helyén valónak, hogy mint felelbezzők szerepeljenek oly ügyben, melyben vizsgáló biztosok voltak; azonban a nagykölcsön elszámolására vonatkozó felelbezzést ők is aláírták és aláírta Kocsár Gabor is, a ki a pártunkhoz tartozó bizottsági tagok értekezletének az elnöke.

Ne tessék tehát e természetes dologból ürügyet keresni a konkolyhintésre.

Mikor lesz a város közgyűlése?

Debreczen közgyűlését e hó végén kellett megtartani. Azonban olyan nagy anyag-halmaz s oly fontos ügyek kerülnek ezuttal szönyegre, hogy a tanács arak nem készülhetek elő a közgyűlésre. Azon okból a legközelebbi közgyűlést június hó 25-én tartják meg.

Az adóhivatal hivatalos órái.

Az adóhivatalok kérvényt adtak be a tanácshoz, hogy az adóhivatalban a hivatalos órák délelőtt 8 órától délután 2 óráig tartassanak, mert nekik olyan munkatásokat is kell végezni, melyek megkívánják, hogy a felek által ne zaklatassanak, így pedig délelőtt és délután is háborgatják őket a felek. A tanács Komlóssy Arthur elnöklésével ma tárgyalta az adóhivatalok kérelmét, de annak helyét nem adott. Különben a tanács legközelebb újból foglalkozik az adóhivatali hivatalos órák rendezésével.

A budapesti honvédszenekar Debreczenben.

A budapesti honvédszenekar Bachó kar mester vezetésével, délután Debreczenbe érkezik. A kiváló zenekar ezuttal azért jön Debreczenbe, hogy részt vegyen Thaly honvédszenezados temetésén.

Adomány az E. K. E. javára

A gépjávitó műhely munkásai 13 koronát küldöttek a polgármesteri titkárhivatalhoz az E. K. E. által megindított székely mentési akció javára. Dícsérjük a derék munkásokat.

Tűz a Pacsirta utcán.

Éjjel 3 órakor kigyulladt a Pacsirta utcán Fényi Gábor 25 sz. házának 8 méter hosszú keresztpülete. A tűzértséget későn értesítették s mikor megérkezett, a nádtető megégett, de így is óriási munkát adott, hogy a nagy szélviharban meggátolták a tűz tovaterjedését s ezáltal nagyobb veszélynek vették elejét.

Felfüggesztett rendőrbiztos.

Puky Gyula főispán tegnap kelt határozatával Mihályi István rendőrbiztos, rendőrfogalmazót tegnapi nap folyamán állásától felfüggesztette. A felfüggesztes előzményeit már ösmertettük, Mihályi ellen névtelen feljelentést adtak be a főispánhoz, hogy a rendőrfelügyelő a felvételre jelentkező rendőröket megsarcolja és amelyik többet vagy kevesebbet ad neki, aszerint ajánlja felvételre. Másik igen súlyos vád volt az is, hogy egy elbocsátott rendőr félhavi fizetését felvette Mihályi s a pénzt saját céljaira fordította s a nyugtán az elbocsátott rendőr nevét meghamisította. A főispán a névtelen feljelentés alapján megindította a vizsgálatot. Csóka Sámuel polgarmesteri tükör vezette a vizsgálatot, kinél a névtelen fejtől is jelentkezett. A vizsgálat eredménye az lett, hogy Csóka Sámuel azt indítványozta a polgarmesternek illetve a tanácsnak, indítsak meg Mihályi ellen a fegyelmi vizsgálatot s a vizsgálat tartamára függesztsék fel Mihályit. A tanács elfogadta a határozatot, de azt, hogy Mihályit felfüggesztsék, nem hagyta jóvá. Ezen határozat után kerültek a fegyelmi iratok Puky Gyula főispánhoz, ki azoknak áttanulmányozása után a tanácssal ellentétes határozatot hozott, vagyis fogadta el egészében Csóka Samuel előterjesztését és azonnal elrendelte Mihályi ellen a fegyelmi vizsgálatot és egyidejűleg a vizsgálat tartamára állásától felfüggesztette. A felfüggesztésről és a fegyelmi vizsgálat megindításáról szóló végzést ma kezbesítik Mihályinak.

Nagy tornaverseny.

A helybeli középiskolák ifjusága 302 június 1-én a nagyerdőn nagyszabású torna versenyt rendez. A verseny sorrendje a következő: 1. Felvonulás és oszlopokba felállítás. 2. Ének (Hymnus). 3. Az összes tanintézetek szabadgyakorlata. 4. Szertornazás. 5. Versenyek. a) összerakóverseny magasugrás és selydobás távolba; b) mászás rudon (II-IV. o.), mászás kötélen (V-VI o.) fűggeszkedés kötélen (VII-VIII o.) c) futás (I-IV o.), d) stafétafutás (futárverseny). 6. Az egyes intézetek által szabadon választott szabadgyakorlatok kezi szerekekkel (zeneszóra). 7. Játékverseny: fűleslabda. 8. Oszlopokba felállítás. 9. Győztesek megnevezése s díjak kiosztása. 10. Ének (Szózat). 11. Elvonulás. Kezdeté d. u. 4 órakor.

Egy Vilmoshuszártiszt gondnokság alatt.

A városunkban állomásozó Vilmos huszártisztikar egyik kedvelt tagja volt gróf Hardegg Jenő, ki nemrég ment a tartalékba, Hardegg Jenő grófról most fővárosi lapokban azt olvassuk, hogy az osztrák bíróság pazarlás miatt gondnokság alá helyezte. Hardegg gróf neje, leánya a leggazdagabb magyar magnások egyikének báró, Nikolics Fedornak.

A harangozók és a tűzjelzés.

Debreczen a tűzjelzés tekintetében is hátramaradt. Nálunk a tűzvész feletti fontos felügyeleti szerep harangozókra van bízva. A harangozók, mint azt már több ízben s az éjjel is tapasztalták a tűzoltók, vagy egyáltalán nem jelzik a tüzet, vagy pedig későn mikor már a tűzoltóság kiérkezett. A tűzoltó parancsnokságnak sok kellemetlensége van emiatt s mint halljuk: legközelebb beadványt intéz a városi tanácshoz, hogy ezen a tarthatatlan helyzetben segítsen, hogy a harangozók a tűzrészeg a tűztől idejekorán értesítsék.

Apponyi Albert gróf megfújta a Lehel-kürtjét.

Apponyi Albert gróf, házelnök, nagyhatású beszámolót tartott Jász-Berényben. Megfújta a Lehel-kürtjét és az országhoz szólott. Az ország népe ugyan nem helyesli e kürtölésnek minden részét, de elkell ösmerni sok hazafias hang volt a kürtszóban. Hát nem is vonjuk kétségbe, hogy Apponyi a magyarságot nem szívből Lehel-kürtöl. De, hajh! a kürtszó elhangzik. Apponyinak végre valahára Lehel-vezér példáját kellene követni és a kürtölés után a Lehel kürttel közibe is kellene ütni a nemzetünket rontó, fosztogató osztráknak. Elég régi idők óta élődnek már rajtunk; hogy tehát szabaduljunk tőlök ez volna az igazi magyar nemzeti politika. És a Kossuth-pártnak ez a politikája.

Hajdunánási nóták.

Ilyen című nóták születtek Budapesten. Irják, hogy pattogó zenéjű, vidám két magyar nótá ez. A Rózsavölgyi és társa zenekereskedő cég adta ki. Színes címlapot Bér Dezső, a jeles rajzoló rajzolt hozzá. Chorin Géza dalszerző a „Hajdunánási nótákat” Rákosi Viktornak, a hajdunánási választókerület országgyűlési képviselőjének ajánlotta. Ha oly igazán magyaros a két nóta, mint a mily igazi törzsszók magyarok a Rákosi Viktor hajdu választói, akkor megérdemlik, hogy dalolja azokat a nép ajka.

Bánffy ur törvényben.

Apponyi Albert gróf most lefolyt ünnepélyes jászberényi fogadtatásának fenjét nem homályosítottak el azok a kedvetlen emlékek, a melyekkel az utolsó választáshoz is járultak a régi rendszer lovagjai. Sőt meg a tragikomikum vonásaival egészítették ki a tarka képeket a nagy visszaélésre következett bűnhődés egyes jelenségei. Török Aladar, a szavazatok nagykereskedője, ma kiskereskedő a Lipót- városban, a több „macher“-ek, Almásy Géza és (nunc venio!) a főtettekkel tenyész, vagyis báró Bánffy Dezső főudvarmester ur pedig amint a Hazánkat értesítik — néhány nap múlva a bíróság előtt fog betekintést engedni a ma híres választási hadjárat némely rejtélyeibe. A dolog úgy áll, hogy a választás napján a bukott Almásy-párt mintegy 6000 adag pörköltjével és 50 hektó borával maradt adósa Versegly urnak, a Lehel-szálloda bérletjének, ahol a párt kortestanyája volt. Eppen 6675 forint és 71 krajczár a vendég-lős követelése, csak hogy nincs, aki fizessen, mert Almásy Géza Török Aladarra hárítja a szegény vendég-lős keservesen kiérdemelt követelését, Török Aladar ur ellenben depónálta a járásbírósnál úgy Almásy Géza, mint báró Bánffy Dezső akkori miniszterelnök levelet, melyben őt a korteskedésre és költsézésre egyenesen fölhatalmazák. Így lesz a pörköltből pörkölt, báró Bánffy pedig Budapesten az I-III. kerületi járásbírósnál ebben a kényes ügyben ehó 28-án délelőtt halgatják ki. Almásy Gézának ugyan-ez ügyben való kihallgatása június 17-én történik a VI. kerületi járásbírósnál. Versegly ügyében Pethes kir. közjegyzőt is kihallgatják. Ugy látszik, hogy a jászberényi választásnak még sok kényes utóbaja lesz, tekintve, hogy a választási elnök visszaélé-

sei és erőszakosságai által bántalmazott egyes választók szintén bűnvádi feljelentéseket tettek.

A nyiregyházi öngyilkos diákok.

Szomorú hírt vettünk, mely beteg korunknak egy megdöbbentő, sötét képe. Mint Nyiregyházáról jelentik: — a gimnázium ötödik osztályának két tanulója, Kálmán Emil és Lányi Antal öngyilkosságot követtek el. Kimentek a nyiregyházi sóstó erdőbe s ott Kálmán előbb szíven lőtte a barátját, azután pedig magát lőtte agyon. Mindketten azonnal meghaltak. — Tudósítónk jelentése szerint ezek a szerencsétlen fiúk is a vizsgától való nagy felelőmben követték el az öngyilkosságot.

A király az új ágyukról.

A „B. H.” írja: A királynál ma delegációs ebéd volt, mely után ő felsége cerelet tartott, mely alkalommal szóba került az új ágyuk kérdése is. Miklós Ödöntől azt kérdezte a király, nem tartja-e feltűnő hosszúnak a delegáció ez idej tárgyalásait és ennek oka felől tudakozódott.

— Nehez kérdésekről van szó, — válaszolta Miklós Ödön. — Itt van mindjárt az ágyukérdés.

— Igen, — mondá a király, de ennek megoldása immár föltétlenül szükséges; hiszen négy évig vártunk vele, de tovább már nem várhatunk, mert kis államok is behozták már ezeket az ágyukat.

Miklós Ödön erre megjegyezte, hogy az ágyuk szerdai bemutatása bizonyára meg fogja hozni a kívánatos megnyugtatót.

— En már láttam a próbákat és teljesen megvagyok nyugodva, — szólott a király. — Hiszen örömmel ilyen költsézés, különösen a mai nehez viszonyaink között, senki sem tesz, de ez a dolog már elodázhattat. Végül azt a reményét fejezte ki a király, hogy a dolog simán fog elintéződni.

No szegény magyarom, lesz már ágyu, de a „muszaj” szónak megint te fizeted meg az árat. Akár bőle is bebedhetsz! de csak legalább már a mi szárnyaszegett honvedségünknek is adnának ágyut.

Lurtz ur zöldszász kirohanása.

A levelhez, melyet itt közlünk, nem kell sok magyarázat, mert hisszük, hogy a magyar képviselőház tudni fogja kötelességet Lurtz Karoly országgyűlési képviselővel szemben, aki egy tiroli német cég magyar címzésű levelére adta ezt a választ német nyelven:

„Hogy Ön az én nevemet magyarul írja, azt azzal akarom menteni, hogy tudatlanságában azt hiszi, hogy Magyarországon minden ember magyar! — Hogy Ön Kronstadt helyett Brassót ír, az annak a bizonyítéka, hogy Önnek sejtelme sincs róla, hogy mit cselekszik. De hogy Ön maga is idegen zászló alatt vitorlázik a külföldön, hogy német nevét megmagyarosítja, az annak a bizonyítéka, hogy a német kereskedőnek meg mindig nincs sejtelme arról, hogy az igazi magyar hogyan gondolkozik az ilyen eljárásról. Dr. Lurtz.”

Igy a levél. Már most csak az a kérdés, Lurtz Karoly a zöldszász képviselő ur, mult-e negyven éves? Ha nem, úgy az enyhítő körülmény, mert e korig a svabok közmondás szerint szólva — nagyon zöldek. De ha a kritikus negyven év mesgyéjen túl van, akkor a megátalkodott zöldszász kirohanás többé nem a Frim intézet hatáskörébe tartozik, hanem a parlamenti ítélő-zeke elé, amelynek egy-szer mégis csak el kell bannia ezzel az urral.

Kápolna Pusztaszeren.

A honalkotó Árpád vezér nagy emlékének ünneplését a pusztaszeri szabad síkon egyre nagyobb, kegyetesebbé, tisztelre méltóbbá teszi a nemzet kegyelete. A szegedi egyesület, mely ezen irányban évek óta folytatott lankadatlan munkát s ünnepeihez egyre nagyobb tömeget vonta a hazafias lelkesülőknek, mozgalmat indított arra nevére, hogy Árpád vezér emlékezetének ünneplését nemzeti ünnepé tegye s oly jelt emeljen a történelmi síkon, amelyhez tiszta áhitatban közeledhessen a nagy ősiink hatalmasnevét szívében tisztelő zarándok. Az egyesület már egy évvel ezelőtt mozgalmat indított az iránt hogy a szentelt földön kápolna épüljön. Gyűjtést is rendezett erre a célra, amely eredménnyel járt. Az egyesület vezetői közelebb küldöttséget vezetnek Pallavicini őrgórhoz, a kit arra kérnek föl, hogy hazafias törekvésükben támogassa az egyesületet.

Apró hírek.

Gróf Thoroczkay és társa cég alatt Budapesten (VII. Szív utca 32.) új vállalat létesült órák és mechanikai műszerek gyárilag való előállítására. A vállalat állami szubvenzióban részesül.

Az erdélyi Múzeum egylet vagyona 455,198 korona és 10 fillért tesz ki.

Svédországban jelenleg 100,000 munkás sztrájkol.

A múlt évben löversenyeken Péchy Andor nyert legtöbbet lovával: 285 055 koronát. Utána br. Springer Gusztáv 261.088 koronát.

A bpesti Pasteur intézetbe ez évben 896 embert vettek fel.

Svájcban több a nő, mint a férfi és pedig 51 nőre 49 férfilakos jut.

Argentínában 5.081.000 ló van összesen, lakosainak száma pedig 4.780.000. Így tehát ez az egyedüli ország, ahol átlag minden lakosra jut egy ló.

Annyifele változata van a kínai nyelvnek, mint a hány nyelvet beszélnek Európában.

Kinában több kacsát tenyésztenek és fogyasztanak el, mint a világ bármely más országában.

Mexicó város lakossága 370 ezer lélek. Az évi halandóság átlag 52-tő, ezer lakos közül.

Ujabbán bánán gyümölcséből készítenek kenyert s azt mondják, hogy az ily kenyér 25 százalékkal táplálóbb a rendes kenyernél.

A török hajóhad 10 ezirkálójából, 12 partvédő hajóból, 6 ágyusnaszázból és 16 torpedóhajóból áll. Ezeknek nagy része azonban használhatatlan, mert a hajóhadra kiutalványozott összeg kézen közön elkallódik.

Németország legöregebb obsitos katonája 100 éves.

Nyilatkozat.

A szolyvai és luhi Erzsébet gyógyvizet különösen gyomorbetegnek ajánlom és kitünő hatást tapasztaltam. Dr. Tittel Imre Kun-Szent-Márton.

A szolyvai ásványvíz kitünő üdítő ital. A savanykás kerti borokkal vegyítve rendkívül kellemes.

Hölgyeim!

Csak egy mellfűző (mieder) teszi csinosná a termetet, de a mellfűzőnek egészségileg is alkalmasnak kell lenni, hogy mindezeket elérjük, óvakodjunk a külfüldről beözönlő midereket vásárolni, a hazai ipart is pártoljuk és pénzt is megtakarítunk, ha szükségletünkre **Goldstein Karolina** fűzőgyárában. Debreczen: főlé 42.) fedez-zük. Számítalan szakt kintélytől elismerő levél. Minden egyes darab minta után készül. Megrendelés minta után, vidékről is, 9 óra alatt készül.

Ostromállapot Margitán.

(Ajánlva a Biharmegyei főispán figyelmébe.)

A hivatalos erőszakoskodásnak egy halatlan és példátlan, igazán Muszkaországba illő erőszakoskodásáról vettünk levelet Margitáról, ajánljuk azt a Biharmegyei főispán figyelmébe.

Mintha csak Muszkaországi lengyelek lennének, ellett borítva ukázzal a házak fala.

Miért történt ez, kérdezheti az olvasó, az alkotmányos Magyar ország eme választó székhelyén?

Állítólag az ellenzéki emberek kipuhathatatlannal kihágásainak meggátolása végett máttól a választásig ostromállapotban élünk. Ugyanis a főszolgabírói ukáznak egyik pontja így hangzik:

„Nem szabad a házigazdának a vendégjoghatárát átlépő nagyobb tömeget elfogadni. 9 órán túl senki, ha csak betege nincs, a házból erre a szolgabírói hivataltól szerzett engedély lap nélkül az utcára ki nem léphet!”

Mi is volt az a kipuhathatatlannal kihágás?

A mölchi apátság igazgatójának és egy szolgabíróinak betörték az ablakait.

Amint nekem tudomásomra van, a független Kossuth párt intézősége kiadta a jelszót: mindent kerülni, ami hivatalos beavatkozásokra okot szolgálhatna.

Lehet tehát hogy rakoncziatlan czenkek követték el ellenszemből a két ház lakóival szemben a merényletet, de az a versió is jár, hogy a megrémült urak tetették azért, hogy ez ukáz kiadása némi látszatot nyerjen és a kortesfogásoknak szabad tere legyen az ő részökre.

Hogyne! — kutya czédulával el látva kibolyonghatnak a hivataltól a jegyző gyakornokok. De ellenőrzésökre a függetlenektől nem járhat éjjel senki és így zajtalanul vesztegethetnek. Mert a függetlenségi részéről csak a gyógyszerítárig lehet menni, tesznek róla, hogy más ember fia kimenő engedélyt ne kapják.

Én részemről nem veszek részt

az egész alkotmányos actióban, de ez a mit leirtam — így sebtibe — felháborító!

Tizenkét (a főszolgabíró által felesketett) a városra rá oktrojált éjjeli őrgyáz az ablakokra a csendőrség ellenőrzése mellett.

Ugy-e uraim, irigylésre méltó állapot ez a miénk? Milyen nyugodtan ülhet a suton e választó kerület minden szavazattal bíró polgára, ha alkotmányos törvénnyel biztosított szavazati jogát n e t a l á n érvényesíteni akarná.

Margita, 1902. máj. 24.

Irta: **Kaczagán.**
r. l.

IRODALOM.**Dicsének a magyar földről.**

(Bírálat ifjabb Móríz Pál „A kurta nemesek földjén” regény felől, amely a Rostkowitz Arthur szegedi lapszerkesztő és író „Független Közvelemény” cz. politikai lapjában jelent meg.)

Ifjabb Móríz Pál újabb regényének a története „A kurta nemesek földjén” játszódik le. Valójában azonban nem is regény ez, hanem dicsének a magyar föld imadatos szeretetéről. Első regénye is, mely „A magyar föld urai” címen jelent meg Szegeden vagy 3 év előtt, ezen a csapáson járt. Hogy ezen a csapáson meg is maradt, annak szívemből örvendezek, mert hiszen az új, a régen várt, magyar nemzeti irány uttörését látom. Az utat gyom, dudva, tuskés bozót verte föl, de ez őt nem csüggeszti. Halad a megkezdett uton fölfelé.

Ezen új könyve is bizonyosága a fölfelé haladásnak. Csupa életerő minden sora. Alakjai hus-vérből valók, akik úgy élnek, mint azt az író elénk tárja. A regény hőse Ormós Miklós. Hatalmas termetű, vasidegű, kurta nemes. Hibái és erényei vannak ennek az embernek és mégis önkénytelenül lesz az olvasó előtt rokonszenvesse. Szinte úgy tesz, mintha találkozunk volna már az életben Ormóssal, sőt a regény többi alakjaival is. A kurta nemes Ormós, a kinek paraszt lányok, menyecskék a szeretői, sőt nem idegenkedő az arendás zsidó Rebikéjétől sem, mulató, részegeskedő, kissé nyers, sőt olykor durva, bárdolatlan a nők elől, igazi ideál a nő a szemünk előtt az ősi rögökhöz való ragaszkodásával. Előtte mindig a föld a cél, amelyért élni-málni kell. Idegen kézre nem adna egyetlen talpalatnyit se belőle.

Ennek az erős kurta nemesnek a szintén kurta nemes lány Hirtelendy Erzsit kelene feleségül venni, mert az az erős, egészséges lány való hozzá. De nem így lesz. Hirtelendyék elszegényednek, tönkremennek, Ormós pedig elveszi a duszagdag Dalm István egyetlen leányát, az ábrándozó, kismult izlésű Katát.

Közben a kis Mezős urinak életét is megösmérjük. Az öreg Csicsay Samu bácsi, a 80 éves legény, aki azonban még eljárja a toborzót és mikor intik, rámelegszik a daku, így felel: Nem jó birka az esém, a ki a maga gyapját elnem bírja — pogácsa-orru Móni Döme, a kérés, Klopák bácsi, a

Meglepő látványosság a főtéren a **Párisi divatáruház** kirakata
mely valóságos tárháza a tavaszi és nyári
női divatcikkek árakkal jelzett legmodernebb
különlegességeinek.

házassága révén magyar földön ragadt nyugalmazott osztrák tiszt, aki azonban magyarul nem tanult meg mégse, a szapora Besztyán család, nagytiszteletű Edes Jeremiás kálomista pap, a cicás vén kisasszony, Kapitány Sára mind élő alakok.

Közben megösmékedünk a Bécsből Mezősre helyezett magyar huszárság tisztjeivel, akik közül az ábrándozó Barcza főhadnagy, a szent zsidó lányát elcsábító Debaldi hadnagy, Bredow kadét, akit a Besztyán familia lépez meg és lenősül Mezősön — igazi ti. usok.

Barcza és Ormósné egymásra találának és a két ábrándozásra hajló lélek a bűnös szerelemben egyesül. Ormósné meghül és sorvadást kap. Barcza valami akadályverse nyen a nyakát szegi. Ormós csak azután tudja meg az asszony csaltságát. Ormós Miklós nem marad özvegyen. Az ilyen fajta emberek fajtájának nem szabad kipusztulni és csak természetesen, hogy Ormós a régi ideálját, az erős, anyányi Hirtelendy Erzsit veszi feleségül, aki közben ismét kapos leány lett, mert örökölt.

Ez van megírva gyönyörű magyarsággal ebben a szép magyar regényben, melyet a könyvkedvelő magyar családok figyelmébe ajánlunk. Ára 2 kor. megrendelhető a szerzőnél Debreczenben.

CSARNOK.

Vaterloo.

Erckmann—Chatrián elbeszélése után fordított a: **ifjabb Mórincz Pál.**

Most már Goulden ur is intézett egy kérdést.

— Hát aztán ezen dolgok felől, hogy gondolkodik a katonaság?

— Ó, igen jól. Hát már miért is ne! Hát szép vigasztalás az, hogy midőn husz esztendőig ontották a verüket Franciaországért, hogy midőn tíz, tizenöt, husz hadjáratban küzdtek, midőn egyik-másik már a harmadik kapitulációt is kilötte és teste csupa seb forradasos, hogy ekkor mindig csak az a hír, hogy a régi tábornokainkat, tisztjeinket kirugják, lányukat a nemzeti nevelőintézetekből kiüldözik, és hogy az a felső végzés, hogy mostantól már ennek a kőficzoknak a fiai lesznek az örökös tisztjeink is. Ó, Goulden ur, hát hogyan fogadnak ezeket jó szívvel a katonák, felelte Czebede, de arca egész lángba borult és rángatózott az izgalomtól.

Goulden ur leverten bólintott.

— Ez bizony szomorú, nagyon szomorú állapot. De hát a régula — régula. A tábornagyoknak a miniszter parancsol, a tiszteknek a tábornagyok parancsa szont, a közlegény ég pedig úgy tánczol, a hogy a tiszturak igazítják.

Helyben hagyta Czebede is.

— Nagy igazat mond Goulden ur! De, no lám, már dolgoznak is a takaródóra!

Kezet fogtunk Czebede komámmal, aztán sietett a kaszárnyába.

A telet így vergődött át. Az elégedetlenség, a panasz napról napra növekedett. A várományos, a szabadságot, félzsoldos tisztektől csakugy hemzsegett a város. A reájuk immár kevésbé biztos Párisból is ide, a vidékre húzódtak el. Csakugy hemzsegett a sok különféle lovas és gyalogezredbeli hadnagy, kapitány, zászlóalj parancsnok, sőt az ezredesek is. Ezek az emberek a legnagyobb nyomorúsággal küzdtek. Kenyérhét, pohár pálinkán tengődtek és nyomorúságok annál nagyobb volt, mert mégis fent kellett tartaniok a tekintélyt. Csak képzeljétek magatok elé ezeket a hadfiakat. Arcuk be volt esve, hajuk kurtára volt nyírva, hosszú bajuszok is lelógott, mint a szomorú fűzfalombja, a régi katona köpönyegjük is viseltes

volt nagyon, hanem a szemük aztán csillogott, mint a tör... Hármásával, hatosával, tizenként sétálgattak a piacon. Nagy törös botjuk volt. A ruhájok ugyan kifogástalanul tiszta volt, de a sok kefélés miatt már szinte hálószerű ritka volt az. Minél inkább tisztábbak voltak, annál inkább látszott rajtuk a nyomorúság, az éhség. De kopott ruha, de éhes gyomor ide vagy oda, mégis csak ezek az emberek voltak a mi hőseink, akik Jemappes, Fleurus, Zürich, Hohenlinden, Marengo, Austerlitz, Friedland, Wagram... nál győztek. És hogy mi büszkéek vagyunk a franczia mivoltunkra, ezt sem Artois grófnak, sem Berry hercegnek, sem az Anguleme nek nem köszönhetjük, mintahogy ő kegyelméeknek semmi köze ezekhez a győzelmekhez, mert ezek a szüke, kopott férfiak a mi hőseink. És most mégis pusztulni hagyjuk őket. Még a betevő falatot is elrabolják tőlük, csakugy az emigránsoknak annál több jusson. Ez már mégis csak szörnyűség! Ez már mégis csak természetellenes állapot volt!

Mindig elfacsarodott a szívem, ha vala melyik szerencsétlennel találkoztam. Mert aki valaha katona volt, ha mindjárt hat hónapig szolgált is, régi tisztjei iránt ekkor is megőrizi a tiszteletet, hisz ők vezettek elüljárva — csatatűzben. Megvallom, hogy ezen tapasztalt méltatlanság miatt, én magam szegyenkedtem a hazám halátlansága felett.

(Folyt. köv.)

Nyilttér.*

Nyilatkozat.

I.

A „Debreczeni Hírlap” 1900. évi aug. 12. iki számában kiadott nyilttéri közleményben Nagy Albert urat súlyosan megbántottam. Kijelentem, hogy én a jelzett sértő kifejezéseket és allitásokat üzleti természetű félreértésekből származó fölhevülésemben tettem s minthogy azóta az ellenem indított sajtóper vizsgálati adataiból a sértő kifejezések és allitások tarthatatlan és kizárt voltáról meggyőződtem: eljárásom felett őszinte sajnálkozásomat fejezem ki s kérem Nagy Albert urat, hogy ezen nyilatkozatomat tölem elégtétel gyanánt elfogadni sziveskedjék.

Debreczen, 1902. május 27

Előttünk:

Dr. Bakonyi Samu s. k. Gyarmathy István s. k.
Dr. Benedek János s. k.

* E rovathoz közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerkesztőség.

II.

Kijelentem, hogy Gyarmathy István ur irányában sértő kifejezést a köztünk félreértésből kifolyólag felmerült ügyben erős felindulásom következtében használtam, s minthogy Gyarmathy István ur nekem az ellenem elkövetett sértés kiengesztelésére kellő elégtételt adott: sértő kifejezésemet sajnálatom nyilvánítása mellett még nem történtek tekintem.

Debreczen, 1902. május 17.

Előttünk:

Dr. Bakonyi Samu sk. Nagy Albert sk.
Dr. Benedek János sk.

Jutányos áron eladó birtok.

Tulajdonos a gazdálkodással felhagyni óhajt, eladja házilag kezelt **336 holdat** kitevő **birtokát** (1 hold 1000 négyszögöl) mely áll **36 hold réthől**, **263 hold szántó**, **22 hold erdő**, **15 hold belsőségből** Nagy Károly és Tasnád között közel a vasúthoz, posta helyqen, tagosítva, befásítva **Dobány és buzatermelés sikerület vízmentes**, megfelelő gazdasági épületek, lakóház, atvehető azonnal felszerelések és függőterméssel vagy a nélkül 20 ezer frt törlesztéses bankteher. Értekezhetni Tóth Kalmánnál Magyar-Gencs (Vas megye.)

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajdusági pedró” használata által. Egy doboz 40 fl. Kapható Debreczenben **Tóth Béla** gyógyszerárában, valamint a készítő **Grósz Nagy Ferencz** gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Ebesen a Buday-féle 34 nyilas tanyája azonnal kiadó. Értekezhetni Szinay Gyula ügyvéddel Rákóczi-u. 15.

Megérkeztek

a legszebb tavaszi ujdonságok

női divatszövegetekben

Blouz selymekben, Tennis, Chiné és De laine szövegetekben, napernyőkben

Szabó Lajos fiai cégnél

Debreczen Rózsater.

Ő cs és Apost. kir. Felségének

legfelső elhatározása folytán.

A katonai jótékony célokra szánt

XXII-ik cs. kir. államsorsjáték.

Ezen az Osztrák örökös tartományokban egyedül törvényesen engedélyezett **pénzsorsjáték 17.822 nyereményt** tartalmaz **késpénzben 442 850 korona** összegben.

A főnyeremény 200,000 koronára rug.

A nyeremények kifizetéseért a csász. kir. lottójövedék kezekedik.

A húzás visszavonhatlanul 1902. jun. 12-én fog megtartatni.

Egy sorsjegy ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker. Vorderer Zollamsstrasse 7 sz. a., továbbá a lottógyűjtődékben, dohánytőzsdékben, adó, posta, távirtda és vasuti hivataloknál, vál özletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki. — **A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.**

A cs. kir. lottójövedéki igazgatóság
államsorsjátéki osztálya.

Amit senki sem nélkülözhet, az a jó Alföldi házi kenyér !!!

Kiváló tisztasággal és gondal készítve kapható

Geiger József kenyér sütődjében
Debreczen Csapó utca 73.

Épület és műlakatos műhely áthelyezés.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséget, hogy 7 év óta fennálló vállalatomat Reáliskola utczáról május hó 1 től tetemesen megnagyobbítva

Deák Ferencz-u. 22 sz. alá helyeztem át.

Elvállalok e szakmába vágó munkákat, vasrácsozat, vaskapu, takaréktűzhelyek (felelősség mellett) szóval minden építkezési munkákat.

A midőn a n. é. közönség eddigi pártfogását megköszönöm, ígérem, hogy a jövőben és mindég elvem csak az lesz, hogy jó és pontos kiszolgálással bizalmat továbbra is biztosítsam.

Kerve szíves pártfogását, tisztelettel

Preizler Mór

épület és műlakatos mester.

Vidéki megbízásokat gyorsan és pontosan eszközölök. Költségvetés bérmentve.

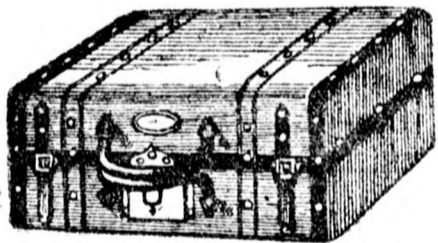
Kékkő és Raffia hancs

legjobb minőségben és legolcsóbb árban beszerezhető

Térei czég
utódjánál.

Kizárólag festék és zsiradók üzlet.

Debreczen, Hatvan u. 13.

Illatszerek, mosdó szappanok, szárvizek, fogporok, haj, ruha, fog és köröm kefék, pénz és szivartárczák, uti bőröndök legolcsóbban beszerezhetőek

Szent-Királyi Tivadar
műiparáru üzletében.

Kitünő **Homoki vegyes fajbor**
1 liter 28 kr.
Kitünő **Érmelléki Rizling bor**
1 liter 35 "
Kitünő **Magyarádi 1898. évi**
1 liter 40 "

A borok valóságos és tisztaságáért kezességét vállal

Kontsek Géza

fűszer és borkereskedő

DEBRECZEN, Kossuth utca.

MIHALOVITS ISTVÁN gyógyszerháza a „Kigyó”-hoz Debreczenben.

MOLLITERGIN

Arccs és kézbőr finomító s szépítő szer.

A „Mollitergin” teljesen ártalmatlan alkotórészekből álló [tehát sem higany, sem ólmos, sem egyéb fémeket nem tartalmazó] oly bőrfinomító s szépítő szer, mely nem zsíros s még ártalmatlanságra nézve teljesen megegyezik a krém, celeste, vaselin, glycerinnel, addig hatás tekintetében jóval felülmúlja azokat.

Hatása rögtön! Az arccs s kézbőrt puhává, fehérré s üdévé teszi. Bármikor, tehát nappal is használható. Nem ronítja az arccsbőrt, mint a fémeket tartalmazó arccskenőcsök. Elmulasztja a szeplőt, májfoltot, pörönest, pattanást, mitesszereket s a könnyebb bőrbajokat. Kisimítja a ránczokkal teli arccsot.

Használati utasítás. Az arccsot s kezeiket bármikor szappannal [legjobb a mandola vagy kissé szagosított házi szappan] langyos vízben megmossuk, puha törülkövel szárazra töröljük s ekkor jól bekenjük Molliterginnel. A kenést mindaddig folytatjuk, míg a bőr a folyadékot be nem issza. Nappali használatkor a bekenett arccsot s kezeiket tiszta rizsperba mártott ruhával töröljük meg.

Egy üveg Mollitergin ára 1 korona.

Készítő hely s főraktár **Mihalovits I. gyógyszerháza** a „Kigyó”-hoz Debreczenben.

SZABADOS és ROSSI

vízvezeték és világítási vállalat

DEBRECZEN

Piacz-utca 58.

Légszusz és vízvezetékek

CLOSETEK

és csatornázások.

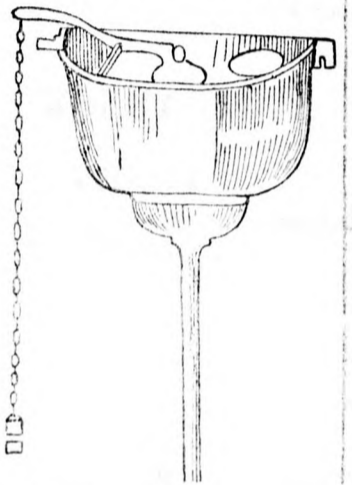
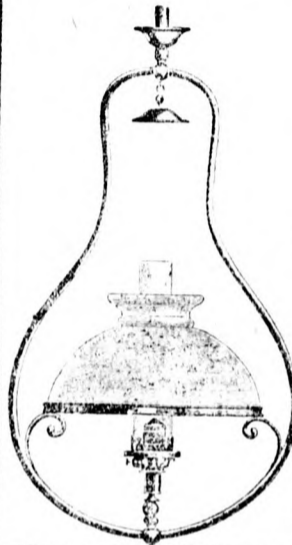
SZIVATTYUK

Fürdőberendezések

és Gőzfürdők

stb. berendezésére.

Kőagyagsövek raktáron.

T. cz.

Van szerencsénk értesíteni a mélyen tisztelt közönséget, hogy **Kossuth utca 15 sz. alatt** Dr. Rothschnek-féle házban

OTT és NARSCHALL

törvényszékiileg bejegyzett czégünk alatt

uri és nőidivat, rövidáru és kézimunka üzletet

nyitottunk.

Valasztékos raktárt tartunk női és férfi bőrkésztyűk, esernyők, kezelők, gallérok, nyakkendők és fehéreneműekből, továbbá kézimunka kellékek, harisnyák, ruha és dísz selymek, valamint mindennemű szabó kellékekből.

Berendezkedésünkönél különös tekintettel voltunk, hogy árunk finomságával a legmagasabb igényeknek is megfelelhessünk.

Szíves pártfogásért esedezőnk teljes tisztelettel

Ott és Marschall

Debreczen, Kossuth u. 15. sz.

Javallatok : a légzőszervek és emésztőszervek mindennemű katarrhusos megbetegedései, valamint verszegénység stb. Ellenjavallat : aszkór.

Gleichenberg gyógyhely

Alkalikus muriatikus források : **Constantin és Emma** forrás, alkalis-muriatikus szénsv, János forrás : tiszta szénsv, Klausen forrás : savó, sterilizált tej [száraz táplálás] kefir, források belélegzés, fenyőtűgöz belélegzés, mindkettő külön kabinokban, légzési készülék, pneumatikus kamarak, édes ásványvíz és pezsgő meleg fürdők, fenyőfü és aczélfürdők. Nagy vtgyógyintézet. terepkura. Lágy, langyos meleg,pormentes, szélesenedes levegő, erdős fensikon.

Felvilágosítás és prospektus ingyen.

Lakás és kocszi megrendelések

Saison máj. 1-től szeptember végeig.

az igazgatóságnál **Gleichenberg.**

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.